

Rätt hantering

räddar ovärderligt kulturarv

Den ovärderliga målningen täcks av ett tjockt lager sot efter branden. Mardrömmen är ett faktum. Eller kanske inte? Ocabs skadesanerare vet vad de ska göra.

– Sotet innehåller flera frätande ämnen som påverkar bildytan på ett skadligt sätt. Det måste behandlas, men en värme- eller vattenskada är egentligen ännu värre. Då gäller det att agera verkligt snabbt, förklarar Anna Bronzoni Catellani, målerikonserverator, konstvetare och auktoriserad besiktnings- och värderingsman, som i 25 år samarbetat med Ocab.

Läker objekten

Anna Bronzoni Catellani brinner för sitt arbete och för de tusentals och åter tusentals objekt som passerat hennes vårdande händer genom 30 år i yrket. Centimeter för centimeter, med precision, ett vaksamt öga och med för strukturen rätt kemikalier, läker hon det skadade konstverket och får den ursprungliga, härliga färglystern att åter komma i dagen.

En tackad riddare

Redan för tio år sedan överlämnade Italiens president riddarorden "Cavaliere alla Croce della Solidarietà Italiana" som ett tack för hennes insats för konsten. Tack har det också blivit från lyckliga ägare av konstverk och försäkringsbolag som sluppit ersätta konst som har kunnat räddas.

Värre än branden

En stor fara när ett konstföremål blivit skadat är att det hanteras fel. Hanteringen kan i värsta fall orsaka större skada än vad branden eller vattnet gjorde.

– En fuktskadad målning som packas in blir

mögelangripen inom 24 timmar. Färgytan är ypperlig för mikrobiell påverkan. Eller om någon i all välvilja torkar av sotet från en förgylld 1700-tals spegel med en vanlig trasa – ja då kan vi lätt se att värdet faller med 200 000 kronor.

Ett symboliskt värde

Egentligen vänder sig Anna Bronzoni Catellani emot att vi ser värdet i en målning eller antikvitets enbart i ekonomiska termer. Ett objekt kan vara ovärderligt av många skäl – emotionellt, kulturellt, konstnärligt och symboliskt – kulturföremålen är visuellt historiska bokstäver som ger oss pusselbitarna till varifrån vi kommit.

– Konst är ett värde som vi har fått och som vi både ska och måste lämna efter oss.

Känner hemligheterna

Anna Bronzoni Catellani är konservatorsutbildad i Florens men hade då redan fastnat för Sverige. Hon är egentligen specialiserad på konst från 1400-talet till modern tid, cirka 1860, men har efter att varit målerikonserverator på Moderna museet i Stockholm även trängt in i det moderna måleriets hemligheter. Nu satsar hon mer och mer av sin tid på att rädda objekt skadade efter bränder och vatten.

Fantastiska resultat

– Tillsammans med Ocab har vi uppnått fantastiska resultat. De som säger att det inte går att rädda konstverken, vet bara inte hur de ska göra, säger Anna Bronzoni Catellani.

Precis som vid annan sanering är det snabba

insatser och tydliga rutiner som är avgörande för framgången. På plats i det akuta skeendet ska sanerarna inte behöva fatta beslut om hur objekten ska hanteras. Samma rutiner måste följas oavsett vad det är för målning, böcker eller konstföremål som de möter.

En bild ger avgörande besked

– Jag kan bli uppringd oavsett var jag befinner mig. Med dagens digitala teknik kan jag få bilder som visar objekten och vilka förutsättningar som gäller. Då kan vi direkt bestämma hur varje enskilt föremål ska hanteras. Är det moderna eller äldre konstverk, är det sotskadat eller vattenringningar, målningar eller möbler? Allt sådant har betydelse. En duk drar ihop sig av vatten, trä sväller. Vad betyder det?

Foto Anna Bronzoni Catellani

Konsten är att hantera konsten rätt. Objekten är känsliga.

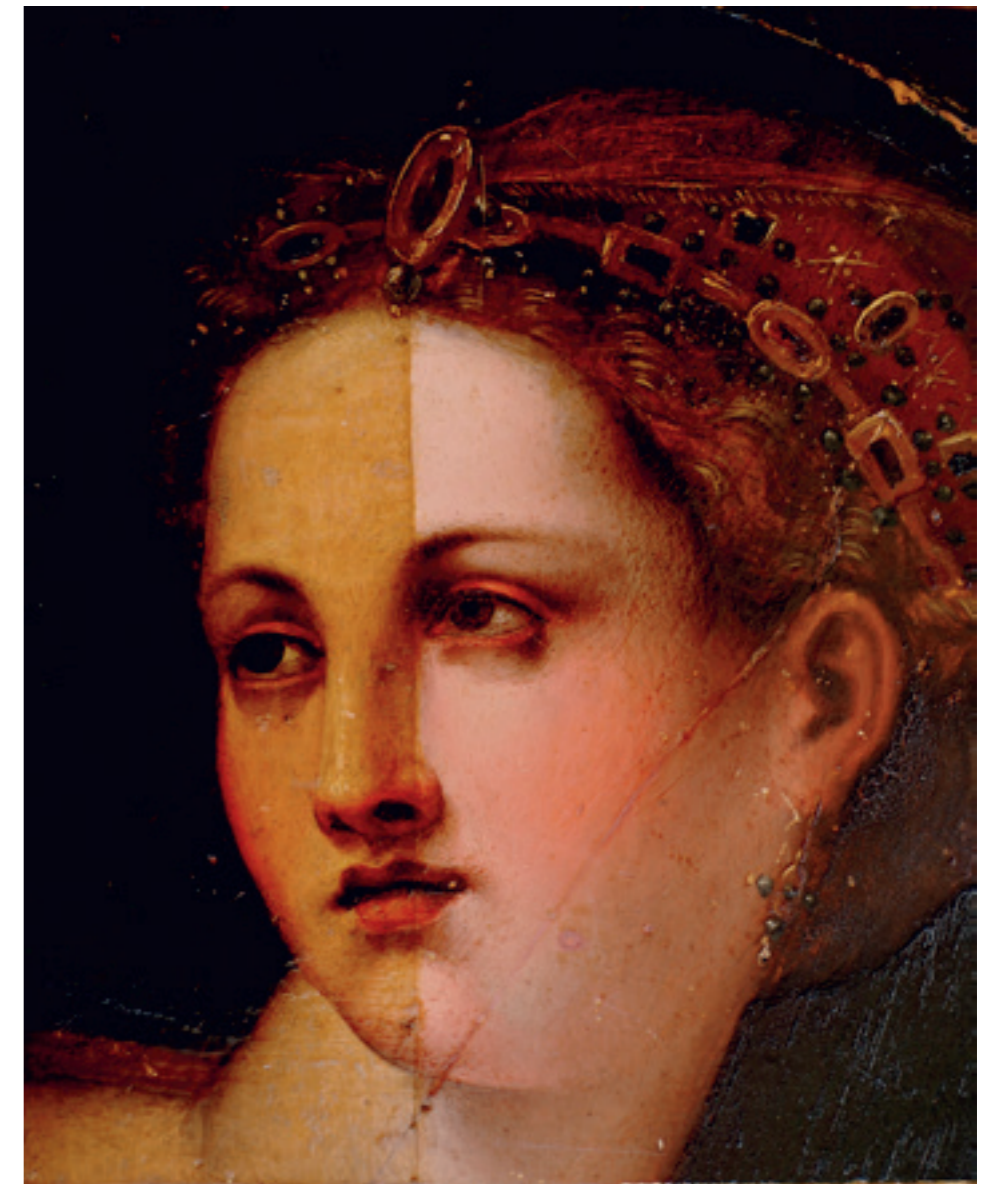
En fredagskväll i oktober – rutorna sprängs av branden. Slottet med fantastisk konst från 1600-talet täcks inomhus med svart sot samtidigt som temperaturskillnaderna utgör ett hot. En snabb och målmedveten insats räddar alla målningar från att förstöras.

– Det finns många problem att hantera som att målningen krackelerar, ytan beläggs av utfällningar från förbränning av pvc, till mekaniska skador som revor och hål på duken.

Utbildar och tränar

Anna Bronzoni Catellani håller också föreläsningar för Ocabs skadesanerare. Då går hon igenom de moment som är värda att tänka på för en föredömlig hantering. Men inte bara det.

– Jag visar konstens funktion under medeltid, renässans och barock. Hur en duk är uppbyggd och varför den är känslig. Det är en uppskattad introduktion till konst, antikviteter och kulturföremål för de som arbetar på skadeplatsen. Träning, kunskap och erfarenhet – det är nyckeln för att rädda de värden som finns i vårt kulturarv.

Centimeter för centimeter restaureras tavlan för att återfå den ursprungliga färglystern som speglar konstnärens tankar. För de flesta ett tålamodsprövande arbete, för Anna Bronzoni Catellani ett oerhört spännande uppdrag som hon har förläskat sig i.

Foto Anna Bronzoni Catellani